

Družbena struktura –

1) RAZLAGA POJMA DRUŽBENE STRUKTURE:

A) zajema obsežen, zapleten in integriran sistem: družbenih odnosov,

- dr. statusov,
- vlog,
- skupin,
- organizacij in
- institucij,

v katere se posamezniki rodijo in se v njih socializirajo. Na splošno gre za **sestavljeno** in **urejeno** družbenega življenja, ki poteka predvidljivo in organizirano po določenih **pravilih**.

B) TEORIJE o družbeni strukturi:

- **funkcionalisti** (Emile Durkheim) trdijo, da je družbena struktura pojav s svojimi lastnimi značilnostmi in svojo lastno realnostjo, ki presega posameznike.

Dr. struktura ima moč nad posameznikom in se počasi spreminja.

- **interakcionisti** (Max Weber) trdijo, da je družbena struktura dinamičen odnos simbolne komunikacije med posamezniki in ne biva neodvisno od delovanja posameznikov.

Dr. strukture se spreminjajo glede na načine delovanja posameznikov.

2) DRUŽBENI ODNOSI –

so temeljni strukturni element družbe, ki ga sestavljajo **socialne interakcije** in **komunikacije** ter so razporejeni v določen sistem, ki ni zamenljiv s sistemi drugih vrst.

- a) **socialna interakcija** – vsi procesi, ki se dogajajo med posamezniki, med posameznikom in skupino ali pa med skupinami.
- b) **komunikacija** – sporazumevanje, izmenjava informacij

Družbene odnose glede **na vsebino** ločimo na -

- a) **združevalne** ali konjunktivne odnose.

Sem uvrščamo: sodelovanje ali kooperacijo

- prilagajanje ali akomodacijo
- popolno prilagoditev ali asimilacijo

- b) **razdruževalne** ali disjunktivne odnose

Sem uvrščamo: tekmovanje

- nasprotovanje
- konflikt

3) DRUŽBENI STATUSI (položaji) –

I. Def., **način rangiranja in vrednotenja posameznikov**, s katerimi vstopamo v družbene odnose. Z družbenimi statusi se povezujejo **družbene dobrine**, kot so **ugled, bogastvo in moč** in imajo glede na te dejavnike višjo ali pa manjšo vrednost.

En individuum lahko zaseda več družbenih statusov, lahko pa imajo tudi družbene skupine svoj status.

II. Stature ločimo na a) **pridobljene** in b) **pripisane** stature.

- a) **pripisani** statusi: posameznik jih izjemno težko spremeni
- določeni so z rojstvom in dedovanjem
 - značilni za predmoderne, tradicionalne družbe
 - v modernih družbah imajo manjši pomen

Dejavniki, ki v modernih družbah vplivajo na pripisane stature:

- > spol
- > etnična in rasna pripadnost
- > verska pripadnost
- > družinsko poreklo

b) **pridobljeni** st.: na te lahko posameznik vpliva in jih spreminja

- oblikujejo se pod vplivom lastnih prizadevanj
- pomembna dejavnika v oblikovanju pridobljenih

statusov sta **poklic** in **izobrazba**

III. ključni status – status, ki je najbolj prepoznaven in ima v oblikovanju socialne podobe posameznika večji vpliv kot drugi statusi

IV. statusni simboli – prepoznavna znamenja statusa, preko katerih lahko sklepamo o družbenem statusu posameznika oziroma posameznice (npr. uniforma, vozni park, način govora,...)

4) DRUŽBENE VLOGE –

družbena vloga je celota družbenih pravil, norm in pričakovanih vzorcev obnašanja in delovanja, ki se povezujejo z določenim statusom

procesi prevzemanja družbenih vlog – internalizacija

izvajanje družbenih vlog: konflikti in napetosti znotraj vloge ter med različnimi vlogami

5) DRUŽBENE SKUPINE –

družbeno skupino tvorita dva ali več ljudi, ki so povezani z razmeroma rednimi družbenimi interakcijami in odnosi

Bolj ali manj **trajna** in **stabilna** skupina temelji na:

- skupni dejavnosti;
- vzajemni odvisnosti in na medsebojnemu vplivu;
- utrjenih interakcijah;
- odnosih integracije;
- skupnem vrednotnem sistemu;
- občutku pripadnosti skupini (skupinska identiteta).

primarne in sekundarne skupine

formalne in neformalne skupine

družbene mreže in omrežja – socialni kapital (!)

skupinska dinamika in referenčne skupine (48)

6) DRUŽBENE ORGANIZACIJE –

formalne (in sekundarne) **družbene skupine**, ki nastajajo zaradi doseganja **jasno opredeljenih ciljev** in **zadovoljevanja posebnih družbenih potreb**.

Značilnosti organizacij:

- v organizaciji ima posameznik le eno izmed družbenih vlog;
- nihče ni nenadomestljiv;
- so razmeroma trajne družbene tvorbe; hierarhična organizacija.

BIROKRATSKA ORGANIZACIJA:

- njena organizacija izhaja iz racionalne sfere človekovega delovanja;
- pravno-racionalna avtoriteta;
- jasna delitev dela;
- hierarhična struktura;
- sistem abstraktnih pravil v pisni obliki;
- delo je nepristransko in brezosebno;
- zagotovljena je strokovnost storitev;
- popolna ločenost od zasebnega življenja.

Negativne plati birokratske organizacije...

TOTALNA ORGANIZACIJA – v njih so osebe za daljši čas z namenom intenzivne resocializacije izolirane od zunanjega sveta

Odzivi posameznikov na 'prevzgojo' v t.o.:

- umik vase;
- uporništvo;
- kolonizacija;
- spreobrnitev;
- prilagoditev (*'play it cool'*)

preoblikovanje birokratskih org. – informacijska družba

7) DRUŽBENE INSTITUCIJE –

družbena institucija predstavlja najširši, splošno veljaven sistem družbeno priznanih in varovanih vlog, odnosov in statusov, preko katerih poteka zadovoljevanje individualnih in družbenih potreb. Določena dejavnost, ki je v družbenem interesu, je tako urejena na predvidljiv, družbeno sprejemljiv in pričakovan način.

Področja delovanja d.i.:

- reprodukcija vrste (pr. družina, rod, tabu,...);
- prenos znanj in spretnosti (pr. šola, jezik,...);
- preskrba z materialnimi dobrinami (menjava blaga,...)
- upravljanje javnih zadev in funkcij oblasti (pr. sodstvo, parlament, inšpekcije,...)
- ohranjanje temeljnih vrednotnih usmeritev in zadovoljevanje duhovnih potreb (religijske, naravovarstvene inst., ...)

Institucije zagotavljajo trajnost in neprekinjenost družbenega delovanja.